

Rolnummer 6703
Arrest nr. 12/2019 van 31 januari 2019

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag over artikel 14, § 2, van de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie, gesteld door het Hof van Cassatie.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters F. Daoût en A. Alen, en de rechters T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul, T. Giet, R. Leysen en J. Moerman, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter F. Daoût,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij arrest van 28 juni 2017 in zake V.K., waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 5 juli 2017, heeft het Hof van Cassatie de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 14, § 2, van de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie, in zoverre het niet voorziet in de mogelijkheid voor de rechter om rekening te houden met de periode tijdens welke de opgelegde voorwaarden werden nageleefd teneinde de gevangenisstraf die met het herroepen uitstel gepaard gaat, maar gedeeltelijk opnieuw ten uitvoer te leggen, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, aangezien artikel 37*undecies*, vierde lid, van het Strafwetboek, bij een veroordeling tot een autonome probatiestraf, voorziet in de verplichting voor het openbaar ministerie dat de vervangende gevangenisstraf ten uitvoer legt, om rekening te houden met het gedeelte van de straf dat door de veroordeelde reeds is uitgevoerd ? ».

Memories en memories van antwoord zijn ingediend door :

- V.K., bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. M. Neve en Mr. S. Berbuto, advocaten bij de balie te Luik;

- S.S., bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. N. Goethals, advocaat bij de balie te Brussel;

- de Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. B. Renson, advocaat bij de balie te Brussel.

Bij beschikking van 14 november 2018 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers T. Giet en R. Leysen te hebben gehoord, beslist dat de zaak in staat van wijzen is, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 5 december 2018 en de zaak in beraad zal worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, is de zaak op 5 december 2018 in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschied*

V.K., eiser in cassatie, is, bij een arrest van het Hof van Beroep te Luik van 27 juni 2012, veroordeeld tot vijftig maanden gevangenisstraf, die voor twee derden gepaard gaat met een aan probatievoorwaarden onderworpen uitstel van vijf jaar.

Op basis van een verslag van 28 april 2015 van de probatiecommissie te Luik waaruit duidelijk bleek dat de probatievoorwaarden niet werden nageleefd, heeft de procureur des Konings V.K. voor de Correctionele Rechtbank gedagvaard met het oog op de herroeping van het uitstel. Bij vonnis van 23 maart 2016 heeft de Correctionele Rechtbank te Luik beslist het uitstel niet te herroepen.

Op hoger beroep van de procureur heeft het Hof van Beroep te Luik op 17 januari 2017 beslist het probatie-uitstel te herroepen. De voorziening in cassatie is gericht tegen dat arrest van 17 januari 2017.

In zijn tweede cassatiemiddel voert de eiser een schending aan van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre het arrest, dat inzonderheid is gewezen met toepassing van artikel 14 van de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie, de maatregel van probatie-uitstel herroept zonder rekening te houden met het gedeelte van de straf dat door de eiser reeds is uitgevoerd, terwijl in geval van veroordeling tot een werkstraf, een autonome probatiestraf of een straf onder elektronisch toezicht, de rechter die de vervangende gevangenisstraf ten uitvoer legt, rekening dient te houden met het gedeelte van de straf dat door de veroordeelde reeds is uitgevoerd. In ondergeschikte orde verzoekt de eiser dat aan het Hof een prejudiciële vraag wordt gesteld.

De verwijzende rechter stelt vast dat de werkstraf en de straf onder elektronisch toezicht fundamenteel verschillen van het uitstel, dat een strafuitvoeringsmodaliteit is. Daarentegen bestaat de autonome probatiestraf, in het leven geroepen bij de wet van 10 april 2014, in de verplichting om gedurende een door de rechter bepaalde periode bijzondere voorwaarden in acht te nemen, die gepaard gaat met een vervangende gevangenisstraf of geldboete. Rekening houdend met de gelijkenissen tussen beide rechtsfiguren, beslist de verwijzende rechter een vraag te stellen aan het Hof, maar alleen wat betreft het verschil in behandeling tussen de sanctie die van toepassing is in geval van niet-uitvoering van de autonome probatiestraf en de regeling van herroeping van het probatie-uitstel in geval van niet-naleving van de opgelegde voorwaarden.

III. *In rechte*

– A –

A.1.1. De eiser in cassatie verzoekt het Hof bevestigend te antwoorden op de prejudiciële vraag, aangezien artikel 14, § 2, van de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie een discriminatie instelt tussen, enerzijds, de personen die zijn veroordeeld tot een gevangenisstraf die gepaard gaat met een probatie-uitstel en, anderzijds, de personen die zijn veroordeeld tot een autonome probatiestraf.

A.1.2. Die twee categorieën van personen zijn vergelijkbaar, aangezien zij gedurende een bepaalde periode een aantal voorwaarden in acht moeten nemen en aangezien in geval van niet-naleving van die voorwaarden een gevangenisstraf ten uitvoer wordt gelegd.

Wanneer de wet van 10 april 2014 de probatiestraf als autonome straf in het Strafwetboek heeft ingevoerd, hebben de afdeling wetgeving van de Raad van State en de Hoge Raad voor de Justitie trouwens het feit bekritiseerd dat die straf bestaat samen met de probatieopschorting van de uitspraak en het probatie-uitstel. Die kritiek bevestigt dat de rechtzoekenden die zijn veroordeeld tot een autonome probatiestraf en diegenen die zijn veroordeeld tot een gevangenisstraf die gepaard gaat met een probatie-uitstel zich in een vergelijkbare situatie bevinden, hetgeen ook is onderstreept door advocaat-generaal D. Vandermeersch in zijn conclusie die voorafgaat aan het arrest van het Hof van Cassatie van 28 juni 2017.

A.1.3. Het verschil in behandeling in geval van niet-naleving van de probatievoorwaarden, ofwel de tenuitvoerlegging van de vervangende straf, ofwel de herroeping van het probatie-uitstel, berust niet op een objectief criterium en is niet redelijk verantwoord.

In beide gevallen brengt de probatiecommissie een verslag uit waarin zij aangeeft dat het uitstel dient te worden herroepen of dat de vervangende straf ten uitvoer dient te worden gelegd. In het kader van het probatie-uitstel dagvaardt het openbaar ministerie de veroordeelde met het oog op de herroeping van de probatievoorwaarden : indien de rechter beslist de gevangenisstraf ten uitvoer te leggen, kan hij geen rekening houden met de periode gedurende welke de veroordeelde in het raam van zijn probatiebepalingen een aantal inspanningen heeft gedaan. Daarentegen, wanneer de autonome probatiestraf niet wordt uitgevoerd, wordt de zaak niet bij de rechtbank aanhangig gemaakt en kan de vervangende gevangenisstraf of geldboete door het openbaar ministerie ten uitvoer worden gelegd, waarbij rekening wordt gehouden met de autonome probatiestraf die reeds door de veroordeelde is uitgevoerd (artikel 37*undecies*, vierde lid, van het Strafwetboek).

Een persoon die is veroordeeld tot een straf met probatie-uitstel, die de probatievoorwaarde gedeeltelijk heeft nageleefd en van wie het uitstel is herroepen, zal dus de volledige hoofdgevangenisstraf moeten uitvoeren, terwijl een persoon die voor soortgelijke feiten is veroordeeld tot een autonome probatiestraf en die identieke voorwaarden gedeeltelijk heeft nageleefd, de vervangende gevangenisstraf slechts gedeeltelijk zal moeten uitvoeren.

A.2.1. De Ministerraad verzoekt het Hof de prejudiciële vraag ontkennend te beantwoorden.

In de prejudiciële vraag wordt verzocht zeer verschillende maatregelen te vergelijken, namelijk de regeling van artikel 14, § 2, van de wet van 29 juni 1964 en die van artikel 37*undecies*, vierde lid, van het Strafwetboek, wat betreft de mogelijkheid om rekening te houden met de periode tijdens welke de opgelegde voorwaarden werden nageleefd.

A.2.2. Het uitstel van de strafuitvoering is een modaliteit van de strafuitvoering waarbij de rechter beslist dat de uitgesproken straf geheel of gedeeltelijk niet ten uitvoer zal worden gelegd indien het uitstel gedurende de proeftermijn die hij bepaalt, niet wordt herroepen. Dat uitstel kan afhankelijk worden gemaakt van een probatiemaatregel die bestaat in het volgen van een begeleiding of een behandeling. In de parlementaire voorbereiding wordt erop gewezen dat de probatievoorwaarden op zichzelf geen straffen zijn, maar ertoe strekken de delinquent hulp te bieden.

Dat uitstel is een voorwaardelijke veroordeling die gepaard kan gaan met een opdeproefstelling. Indien de veroordeelde tijdens de proeftermijn de door de rechtbank gestelde voorwaarden niet naleeft, zal zijn veroordeling ten volle uitwerking krijgen : de herroeping van het probatie-uitstel zal dus de tenuitvoerlegging van de door de rechter uitgesproken hoofdstraf met zich meebrengen.

Aangezien die probatiemaatregelen niet de straf zelf vormen, is het logisch dat de herroeping ervan geen enkele invloed heeft op de veroordeling zelf en op de duur ervan.

A.2.3. De autonome probatiestraf past in het kader van de wil van de Regering om het straffenpalet te diversifiëren en aldus bij te dragen tot de sociale re-integratie en dus ook tot de strijd tegen recidive. Die autonome probatiestraf kan enkel worden uitgesproken voor wanbedrijven of overtredingen, niet voor misdaden.

De duur van de autonome probatiestraf mag niet korter zijn dan zes maanden, noch langer dan twee jaar. Zij is van contraventionele aard wanneer zij zes tot twaalf maanden bedraagt en van correctionele aard wanneer zij één tot twee jaar bedraagt. De inhoud van de concreet na te leven voorwaarden wordt vastgelegd door de probatiecommissie, die zich zowel op de in de veroordelingsbeslissing gegeven aanwijzingen als op het verslag van de justitieassistent van de Dienst Justitiehuisen van de FOD Justitie zal baseren.

Ingeval de autonome probatiestraf niet of slechts gedeeltelijk wordt uitgevoerd, kan het openbaar ministerie beslissen de in de rechterlijke beslissing voorziene gevangenisstraf of geldboete uit te voeren, waarbij rekening wordt gehouden met de autonome probatiestraf die reeds door de veroordeelde is uitgevoerd. De omzendbrief COL nr. 18/2016 van 23 juni 2016 van het College van procureurs-generaal bepaalt de berekeningswijze van het gedeelte van de probatiestraf dat reeds is uitgevoerd. Tot slot heeft de wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie (Potpourri I) de wet van 10 april 2014 in werking doen treden.

In tegenstelling tot het probatie-uitstel vormt de autonome probatiestraf de hoofdstraf. In geval van herroeping van de probatiemaatregelen is het logisch dat het openbaar ministerie rekening houdt met de door de veroordeelde reeds uitgevoerde probatiestraf bij de tenuitvoerlegging van de vervangende straf die slechts bestaat in zoverre de hoofdprobatie straf niet is uitgevoerd en in evenredigheid met die niet-uitvoering ervan. Wat de werkstraf betreft, verwijst de Ministerraad naar het arrest nr. 46/2011.

A.2.4. De probatiestraf en het probatie-uitstel kunnen dus niet het voorwerp uitmaken van een vergelijking ten aanzien van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, aangezien het om twee regelingen gaat die niet vergelijkbaar zijn.

Het is derhalve verantwoord dat die onderscheiden juridische regelingen verschillend worden behandeld.

A.2.5. Voor het overige, in de veronderstelling dat het Hof die twee regelingen vergelijkbaar acht, *quod non*, is het verschil in behandeling adequaat verantwoord door de wetgever, die ervoor heeft gekozen thans twee probatieregelingen, met hun verschillen, te handhaven.

Zo heeft de wetgever, wanneer hij de autonome probatiestraf in het Strafwetboek heeft ingevoegd, besloten het probatie-uitstel te handhaven. In antwoord op de opmerkingen van de afdeling wetgeving van de Raad van State heeft de wetgever die keuze verantwoord door erop te wijzen dat het erom ging de rechter de mogelijkheid te bieden de straffen meer te individualiseren alvorens, na enige tijd, te beoordelen of de autonome probatie andere maatregelen - die dan zouden moeten worden aangepast – daadwerkelijk doet vervallen.

De individualisering van de straffen is een doelstelling inzake strafbeleid waarbij het aan de democratisch verkozen wetgever toekomt die te bepalen en die het Hof niet ter discussie kan stellen, behoudens in geval van een klaarblijkelijke beoordelingsfout, hetgeen te dezen niet het geval is.

A.3.1. S.S. heeft bij het Hof een memorie van tussenkomst ingediend, waarin hij uiteenzet dat hij op 7 juni 2013 is veroordeeld tot een gevangenisstraf die gepaard gaat met een probatie-uitstel van vijf jaar. De Correctionele Rechtbank te Brussel heeft op 11 september 2017 beslist zijn probatie-uitstel te herroepen en op 5 oktober 2017 heeft hij tegen dat vonnis hoger beroep ingesteld.

De tussenkomende partij verantwoordt haar belang om tussen te komen door het feit dat, indien het Hof van oordeel zou zijn dat de in het geding zijnde bepaling de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt, dan bij het onderzoek van de vordering tot herroeping van haar probatie-uitstel rekening zou dienen te worden gehouden met het gedeelte van de proeftermijn tijdens hetwelk de probatievoorwaarden zijn nageleefd.

Op grond van artikel 30^{quater} van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof verzoekt zij het Hof ook de elementen weg te laten die het mogelijk maken haar te identificeren, teneinde haar recht op eerbiediging van het privéleven te vrijwaren.

A.3.2. De tussenkomende partij herinnert eraan dat de in het geding zijnde bepaling het geval betreft van een facultatieve herroeping van het probatie-uitstel. In die context kan de rechter beslissen niet te herroepen, kan hij de bestaande probatievoorwaarden aanpassen, door er voorwaarden aan toe te voegen of te schrappen, maar, indien hij het probatie-uitstel herroept, moet de straf volledig worden uitgevoerd, zonder dat rekening kan worden gehouden met de periode tijdens welke de probatievoorwaarden zijn nageleefd.

Dat veroorzaakt een onverantwoord verschil in behandeling ten opzichte van de personen die tot een autonome probatiestraf zijn veroordeeld.

A.3.3. De tussenkomende partij is van mening dat de personen die tot een gevangenisstraf met probatie-uitstel zijn veroordeeld en de personen die tot een autonome probatiestraf zijn veroordeeld, zich in een vergelijkbare situatie bevinden, in het bijzonder in de context van de niet-naleving van de probatievoorwaarden.

Met beide maatregelen wordt immers dezelfde doelstelling nagestreefd als met het probatie-uitstel, namelijk een individualisering van de straf met het oog op sociale re-integratie en het bestrijden van recidive. Die twee maatregelen hebben tot gevolg dat de veroordeelde niet ertoe is gehouden een gevangenisstraf uit te voeren of een geldboete te betalen. Zowel de afdeling wetgeving van de Raad van State als de minister hebben trouwens de nauwe verwantschap van beide regelingen bevestigd, toen de autonome probatiestraf in het Strafwetboek is ingevoerd.

De modaliteiten van die twee regelingen zijn ook vergelijkbaar : de rechter heeft telkens een bepalende rol in het vastleggen van de probatievoorwaarden, waarbij de vervolgcontrole ervan toekomt aan een probatiecommissie, die, in geval van niet-naleving, samen met de justitieassistenten een verslag opstelt op basis waarvan het openbaar ministerie de herroeping van het uitstel kan vorderen of kan beslissen de straf ten uitvoer te leggen.

Zelfs indien de autonome probatiestraf een straf is en het probatie-uitstel een strafuitvoeringsmodaliteit, verandert dat niet de vergelijkbaarheid van de situaties, hetgeen wordt bevestigd in het arrest nr. 46/2011.

Die vaststelling geldt des te meer omdat de autonome probatiestraf in werkelijkheid geenszins een straf vormt. Zoals in de parlementaire voorbereiding van de wet van 2014 is vermeld, kan de probatiecommissie, indien zij van mening is dat de autonome straf is uitgevoerd, immers beslissen dat de probatiestraf afloopt, zelfs

indien de proeftermijn niet is verstreken : dat vervroegd einde kan enkel worden verklaard omdat de probatie de behandeling van de veroordeelde persoon beoogt veeleer dan een werkelijke sanctie. De afdeling wetgeving van de Raad van State was ook van mening dat de probatiestraf verkeerdelijk als straf was aangemerkt. De autonome probatiestraf verschilt dus in werkelijkheid niet van het probatie-uitstel.

A.3.4. Niets in de parlementaire voorbereiding van de wet van 10 april 2014 maakt het mogelijk het verschil in behandeling te verantwoorden tussen de personen die tot een gevangenisstraf met probatie-uitstel zijn veroordeeld en de personen die tot een autonome probatiestraf zijn veroordeeld.

A.3.5. De maatregel heeft daarenboven onevenredige gevolgen. De persoon die tot een probatie-uitstel is veroordeeld en die pas aan het eind van de probatieperiode, ja zelfs de laatste dag ervan, van zijn voorwaarden is afgeweken, zal immers zijn volledige gevangenisstraf moeten uitzitten.

A.4. In zijn memorie van antwoord is de Ministerraad van mening dat de tussenkomende partij over een belang beschikt, voor zover in haar zaak niet reeds een arrest van het Hof van Beroep te Brussel is geveld. Hij verwijst voor het overige naar de inhoud van zijn memorie.

A.5. De eiser in cassatie antwoordt dat het niet erom gaat de aard van de straffen te vergelijken maar de situatie van de personen die ertoe zijn veroordeeld. Derhalve, hoewel er geen discussie bestaat over het feit dat de aard zelf van het probatie-uitstel en van de autonome probatiestraf verschillend is, belet dat niet een vergelijking te maken tussen beide categorieën van veroordeelden, zoals wordt bevestigd in de conclusie van advocaat-generaal D. Vandermeersch.

Voor het overige kan het arrest nr. 46/2011, waarnaar de Ministerraad verwijst, niet worden overgenomen om zich over de thans voorliggende prejudiciële vraag uit te spreken.

Aangezien de situaties van de personen die zijn veroordeeld tot een straf die gepaard gaat met een probatie-uitstel of tot een autonome probatiestraf, vergelijkbaar zijn, kan hun verschillende behandeling niet redelijkerwijs worden verantwoord door de door de Ministerraad naar voren gebrachte doelstelling van individualisering van de straffen.

A.6. In haar memorie van antwoord verbaast de tussenkomende partij zich over de verwijzing, in de memorie van de Ministerraad, naar het arrest nr. 46/2011, terwijl in dat arrest de vergelijkbaarheid van de aan het Hof voorgelegde situaties wordt aangetoond.

Voor het overige, hoewel de doelstelling van individualisering van de straffen het opleggen van een nieuwe straf kan verantwoorden, maakt zij het geenszins mogelijk het verschil te verantwoorden ten aanzien van het al dan niet bestaan van de mogelijkheid om rekening te houden met de periode tijdens welke de straf is uitgevoerd. De Ministerraad geeft evenmin enige verantwoording voor dat concrete verschil, dat des te minder verantwoord is daar de probatiestraf in werkelijkheid geen straf vormt.

- B -

B.1. De prejudiciële vraag heeft betrekking op artikel 14, § 2, van de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie (hierna : de wet van 29 juni 1964), zoals het is gewijzigd bij artikel 29 van de wet van 9 maart 2014, dat bepaalt :

« Het probatieuitstel kan worden herroepen indien degene voor wie die maatregel is genomen, de opgelegde voorwaarden niet naleeft.

In dat geval dagvaardt het openbaar ministerie, op verslag van de commissie dat strekt tot herroeping, de betrokkene, ten einde het uitstel te doen herroepen, voor de rechtbank van

eerste aanleg van zijn verblijfplaats of, in het geval bepaald in § 1ter, voor de politierechtbank van de plaats van het misdrijf binnen dezelfde termijn, onder dezelfde voorwaarden en in dezelfde vormen als in correctionele zaken. Dit geldt zelfs bij herroeping van een uitstel dat door het Hof van assisen is uitgesproken. Herroept het vonnisgerecht het uitstel niet, dan kan het nieuwe voorwaarden verbinden aan het probatie-uitstel, gelast bij de eerste veroordeling.

Tegen deze beslissingen kan worden opgekomen met alle rechtsmiddelen waarin het Wetboek van strafvordering voorziet ».

B.2.1. Aan het Hof wordt een vraag gesteld over de bestaanbaarheid, met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, van de in het geding zijnde bepaling, in zoverre zij « niet voorziet in de mogelijkheid voor de rechter om rekening te houden met de periode tijdens welke de opgelegde voorwaarden werden nageleefd teneinde de gevangenisstraf die met het herroepen uitstel gepaard gaat, maar gedeeltelijk opnieuw ten uitvoer te leggen », terwijl artikel 37^{undecies}, vierde lid, van het Strafwetboek, bij een veroordeling tot een autonome probatiestraf, voorziet in de verplichting voor het openbaar ministerie dat de vervangende gevangenisstraf ten uitvoer legt, om rekening te houden met het gedeelte van de straf dat door de veroordeelde reeds is uitgevoerd.

B.2.2. Het voor de verwijzende rechter gebrachte geschil heeft betrekking op de herroeping van het probatie-uitstel van een persoon die is veroordeeld tot een gevangenisstraf van vijftig maanden, die gepaard gaat met een probatie-uitstel met betrekking tot twee derde van de gevangenisstraf, tijdens een proeftermijn van vijf jaar.

B.3.1. Overeenkomstig artikel 1 van de wet van 29 juni 1964 kan het toestaan van een proeftijd aan de delinquent geschieden door de tenuitvoerlegging van de straffen uit te stellen, hetgeen, verbonden aan bijzondere voorwaarden, het « probatie-uitstel » vormt. Die voorwaarden zijn die welke worden bepaald in artikel 1, § 2bis, van de wet van 29 juni 1964, aangevuld met geïndividualiseerde voorwaarden, « gericht op het voorkomen van recidive en op de omkadering van de begeleiding ».

B.3.2.1. Artikel 8 van de wet van 29 juni 1964, zoals laatst gewijzigd bij artikel 37 van de wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, bepaalt :

« § 1. Indien de veroordeelde nog niet veroordeeld is geweest tot een criminele straf of tot een hoofdgevangenisstraf van meer dan drie jaar of tot een gelijkwaardige straf die in

aanmerking genomen wordt overeenkomstig artikel 99*bis* van het Strafwetboek, kunnen de vonnisgerechten, wanneer zij niet tot één of meer hoofdvrijheidsstraffen van meer dan vijf jaar gevangenis veroordelen, gelasten dat de tenuitvoerlegging van de hoofd- en bijkomende straffen dan wel van een gedeelte ervan, wordt uitgesteld.

Een gewoon uitstel kan echter niet worden gelast indien de veroordeelde veroordeeld is geweest tot een hoofdgevangenisstraf van meer dan twaalf maanden of tot een gelijkwaardige straf die in aanmerking genomen wordt overeenkomstig artikel 99*bis* van het Strafwetboek.

In geen enkel geval kan worden uitgesteld de tenuitvoerlegging van de veroordeling tot :

- een straf van verbeurdverklaring;
- een straf onder elektronisch toezicht, een werkstraf of een autonome probatiestraf;
- een vervangende straf.

De beslissing waarbij het uitstel en, in voorkomend geval, de probatie wordt toegestaan of geweigerd, moet met redenen omkleed zijn overeenkomstig de bepalingen van artikel 195 van het Wetboek van Strafvordering.

Nochtans, wanneer artikel 65, tweede lid, van het Strafwetboek wordt toegepast, vormen de vroegere straffen uitgesproken voor feiten die voortvloeien uit hetzelfde misdadige opzet, geen beletsel voor het toekennen van een uitstel.

De duur van het uitstel mag niet minder dan een jaar en niet meer dan vijf jaar bedragen, met ingang van de datum van het vonnis of het arrest.

De duur van het uitstel mag echter niet meer dan drie jaar bedragen voor de geldstraffen en de gevangenisstraffen die zes maanden niet te boven gaan.

§ 2. Dezelfde gerechten kunnen, onder de voorwaarden bepaald in § 1 van dit artikel, probatieuitstel gelasten, mits de veroordeelde zich verbindt tot naleving van de probatievoorwaarden die het gerecht bepaalt ».

B.3.2.2. Overeenkomstig artikel 8 van de wet van 29 juni 1964 kan de veroordeelde tot een gevangenisstraf die niet meer dan vijf jaar bedraagt, de maatregel van probatie-uitstel genieten waartoe door het vonnisgerecht is beslist.

Het probatie-uitstel is een strafuitvoeringsmodaliteit die erin bestaat dat de uitgesproken straf, geheel of gedeeltelijk, niet ten uitvoer wordt gelegd, mits de veroordeelde zich ertoe verbindt probatievoorwaarden na te leven die het vonnisgerecht bepaalt, tijdens een proeftermijn die in beginsel niet minder dan een jaar, noch meer dan vijf jaar mag bedragen.

In geen enkel geval kan de tenuitvoerlegging van een veroordeling tot een autonome probatiestraf worden uitgesteld (artikel 8, § 1, derde lid, van de wet van 29 juni 1964, zoals gewijzigd bij artikel 19 van de wet van 10 april 2014).

B.3.3. Artikel 14 van de wet van 29 juni 1964 voorziet in de gevallen waarin kan worden beslist om het uitstel te herroepen.

Het plegen van nieuwe misdrijven gedurende de proeftijd leidt, naar gelang van de gepleegde misdrijven, tot de herroeping van rechtswege van het uitstel (artikel 14, § 1) of tot de facultatieve herroeping van het uitstel (artikel 14, § 1*bis* en § 1*ter*).

Het probatie-uitstel kan eveneens worden herroepen indien degene voor wie die maatregel is genomen, de opgelegde voorwaarden niet naleeft (artikel 14, § 2, eerste lid). In dat geval dagvaardt het openbaar ministerie, op verslag van de commissie dat strekt tot herroeping, de betrokkene teneinde het uitstel te doen herroepen. Het vonnisgerecht kan dan beslissen om het probatie-uitstel te herroepen, dan wel om het niet te herroepen, in voorkomend geval door het met nieuwe probatievoorwaarden gepaard te doen gaan (artikel 14, § 2, tweede lid).

B.3.4. Uit de formulering van de in het geding zijnde bepaling blijkt dat, indien het vonnisgerecht beslist om het probatie-uitstel te herroepen wegens niet-naleving van de probatievoorwaarden, de hoofdgevangenisstraf waarmee het uitstel gepaard gaat, ten uitvoer wordt gelegd zonder dat de rechter rekening houdt met de periode tijdens welke de veroordeelde de probatievoorwaarden met betrekking tot de uitstelmaatregel heeft nageleefd.

B.4.1. De wet van 10 april 2014 « tot invoering van de probatie als autonome straf in het Strafwetboek en tot wijziging van het Wetboek van strafvordering en de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie » (hierna : de wet van 10 april 2014) heeft in het Strafwetboek de mogelijkheid ingevoegd voor de rechter om als hoofdstraf een autonome probatiestraf op te leggen.

Artikel 37*octies* van het Strafwetboek, zoals ingevoegd bij artikel 8 van de wet van 10 april 2014, dat zelf is gewijzigd bij artikel 51 van de wet van 5 februari 2016 tot wijziging

van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, bepaalt :

« § 1. Indien een feit van die aard is om door een politiestraf of een correctionele straf gestraft te worden, kan de rechter als hoofdstraf een autonome probatiestraf opleggen.

Een autonome probatiestraf bestaat uit de verplichting bijzondere voorwaarden na te leven gedurende een bepaalde termijn, die door de rechter overeenkomstig § 2 wordt bepaald.

De rechter voorziet, binnen de perken van de op het misdrijf gestelde straffen, alsook van de wet op grond waarvan de zaak voor hem werd gebracht, in een gevangenisstraf of in een geldboete die van toepassing kan worden ingeval de autonome probatiestraf niet wordt uitgevoerd.

De autonome probatiestraf mag niet worden uitgesproken voor de feiten :

1° die strafbaar zouden zijn met een maximumstraf van meer dan twintig jaar opsluiting als ze niet in wanbedrijven werden omgezet;

2° die bedoeld zijn in de artikelen 375 tot 377;

3° die bedoeld zijn in de artikelen 379 tot 387, indien de feiten zijn gepleegd op of met behulp van minderjarigen;

4° die bedoeld zijn in de artikelen 393 tot 397.

§ 2. De duur van de autonome probatiestraf bedraagt minstens zes maanden en ten hoogste twee jaar. Een autonome probatiestraf van twaalf maanden of minder is een politiestraf. Een autonome probatiestraf van een jaar of meer is een correctionele straf.

§ 3. Indien een autonome probatiestraf door de rechter wordt overwogen, door het openbaar ministerie wordt gevorderd of door de beklaagde wordt gevraagd, licht de rechter deze laatste voor de sluiting van de debatten in over de draagwijdte van een dergelijke straf en hoort hij hem in zijn opmerkingen. De rechter kan hierbij eveneens rekening houden met de belangen van de eventuele slachtoffers. De rechter kan de autonome probatiestraf slechts uitspreken als de beklaagde op de terechtzitting aanwezig of vertegenwoordigd is en nadat hij, hetzij in persoon, hetzij via zijn raadsman, zijn instemming heeft gegeven.

De rechter die weigert een door het openbaar ministerie gevorderde of door de beklaagde gevraagde autonome probatiestraf uit te spreken, moet zijn beslissing met redenen omkleden.

§ 4. De rechter bepaalt de duur van de autonome probatiestraf en geeft aanwijzingen omtrent de invulling van de autonome probatiestraf.

§ 5. De overlegstructuren op federaal en lokaal niveau inzake de toepassing van de werkstraf en de autonome probatiestraf functioneren overeenkomstig de bepalingen van artikel 37*sexies*, § 4 ».

B.4.2. Wanneer de rechter, ten aanzien van een feit dat van dien aard is dat het een politiestraf of een correctionele straf met zich meebrengt, met uitsluiting van de in artikel 37*octies*, § 1, vierde lid, van het Strafwetboek bedoelde feiten, beslist om tot een autonome probatiestraf te veroordelen, vormt die straf de hoofdstraf, namelijk de verplichting om bijzondere voorwaarden na te leven gedurende een door de rechter bepaalde termijn die niet minder dan zes maanden, noch meer dan twee jaar mag bedragen. De beklaagde dient in te stemmen met de probatiestraf. Die autonome probatiestraf gaat gepaard met een gevangenisstraf of met een geldboete, als vervangende straf, indien de probatiestraf niet wordt uitgevoerd.

De veroordeelde tot een autonome probatiestraf wordt onderworpen aan een justitiële begeleiding die wordt uitgeoefend door een justitieassistent van de Dienst Justitiehuis van de Federale Overheidsdienst Justitie van het gerechtelijk arrondissement van zijn verblijfplaats, en op de tenuitvoerlegging van de autonome probatiestraf wordt toegezien door de probatiecommissie van de verblijfplaats van de veroordeelde waaraan de justitieassistent rapporteert (artikel 37*novies*, § 1, van het Strafwetboek).

De probatiecommissie kan de concrete invulling van de autonome probatiestraf geheel of ten dele opschorten, nader omschrijven of aanpassen aan de omstandigheden, hetzij ambtshalve, hetzij op vordering van het openbaar ministerie, hetzij op verzoek van de veroordeelde; zij kan de probatietermijn ook eenmaal verlengen met maximaal een jaar zodat de veroordeelde aan de voorwaarde kan voldoen (artikel 37*decies*, § 1, eerste lid, van het Strafwetboek). Indien de probatiecommissie van oordeel is dat de autonome probatiestraf ten uitvoer is gelegd, kan zij beslissen dat die een einde neemt, zelfs als de door de rechter bepaalde termijn nog niet is verstreken (artikel 37*decies*, § 1, derde lid, van het Strafwetboek).

B.4.3.1. Indien de autonome probatiestraf niet of slechts gedeeltelijk wordt uitgevoerd, bepaalt artikel 37*undecies* van het Strafwetboek, zoals ingevoegd bij artikel 11 van de wet van 10 april 2014 :

« Ingeval de autonome probatiestraf niet of slechts gedeeltelijk wordt uitgevoerd, meldt de justitieassistent dit onverwijld aan de probatiecommissie. Meer dan tien dagen voor de datum die werd vastgesteld om de zaak te behandelen, roept de commissie de veroordeelde op bij aangetekende zending of op een door de Koning te bepalen elektronische wijze en stelt ze

zijn raadsman ervan in kennis. Het dossier van de commissie wordt gedurende vijf dagen ter beschikking gesteld van de veroordeelde en van zijn eventuele raadsman.

De commissie, die zitting houdt zonder dat het openbaar ministerie daarbij aanwezig is, stelt een met redenen omkleed verslag op met het oog op de toepassing van de vervangende straf.

Het verslag wordt bij gewone brief ter kennis gebracht van de veroordeelde, het openbaar ministerie en de justitieassistent.

In dit geval kan het openbaar ministerie beslissen de in de rechterlijke beslissing voorziene gevangenisstraf of geldboete uit te voeren, waarbij rekening wordt gehouden met de autonome probatiestraf die reeds door de veroordeelde is uitgevoerd ».

Uit die bepaling vloeit voort dat het openbaar ministerie, indien het, ingeval de autonome probatiestraf niet wordt uitgevoerd, beslist om de vervangende gevangenisstraf of geldboete uit te voeren, rekening houdt met de autonome probatiestraf die door de veroordeelde reeds is uitgevoerd.

B.4.3.2. Wat de maatregel betreft indien de autonome probatiestraf niet wordt uitgevoerd, wordt in de parlementaire voorbereiding van de wet van 10 april 2014 uiteengezet :

« Als de rechter een probatie uitspreekt, stelt hij binnen de perken van de wet een gevangenisstraf of een geldboete vast die van toepassing kan worden ingeval de probatie niet wordt uitgevoerd. [...] Deze voorwaarde staat er borg voor dat de veroordeelde zijn autonome probatiestraf naar behoren zal uitvoeren, wat de magistraten ertoe zou moeten aanzetten gebruik te maken van de voorgestelde regeling » (*Parl. St.*, Kamer, 2013-2014, DOC 53-3274/001, p. 9).

« Indien niet aan de opgelegde voorwaarden wordt voldaan, brengt de justitieassistent dat onverwijld ter kennis van de probatiecommissie. De probatiecommissie hoort de veroordeelde en beslist dan, naargelang het geval, een beknopt of met redenen omkleed verslag over te maken aan het openbaar ministerie met het oog op de toepassing van de vervangende straf. In dit geval kan het openbaar ministerie beslissen de vervangende straf uit te voeren, rekening houdend met de autonome probatiestraf die reeds door de veroordeelde is uitgevoerd.

In antwoord op de vraag van de Raad van State waarom in het ontworpen artikel 37*novies*, tweede lid, wordt bepaald dat de probatiecommissie een beknopt of met redenen omkleed verslag opstelt kan het volgende worden gesteld :

De probatiecommissie stelt dergelijk verslag op teneinde aan het openbaar ministerie informatie te geven die dienstig kan zijn met het oog op het beslissen tot gehele of gedeeltelijke uitvoering van de vervangende straf. Dit verslag kan beknopt zijn, bijvoorbeeld indien er weinig of geen elementen zijn om de niet-uitvoering van de straf te verklaren

(bijvoorbeeld geen reactie van de betrokkene) maar er kunnen ook elementen zijn die verklaren waarom bijvoorbeeld slechts een gedeelte van de autonome probatiestraf ten uitvoer werd gelegd (bijvoorbeeld ziekte van de betrokkene) en die aldus dienstig zijn voor het openbaar ministerie om rekening mee te houden bij de beslissing over de uitvoering van het gedeelte van de vervangende straf.

In antwoord op de opmerking van de Raad van State dat voorliggend wetsontwerp geen omzettingsregel voorziet ingeval van niet naleving van de voorwaarden, kan worden gesteld dat dit aan de appreciatie van het openbaar ministerie wordt overgelaten, net zoals het systeem van de werkstraf. Hoewel de Raad van State dit laatste ook becommentarieert, past het ontwerp dit niet aan. Het systeem werkt in het kader van de werkstraf en zal als dusdanig ook werken in het kader van de probatie als autonome straf. Het openbaar ministerie kan in elke zaak aldus de omstandigheden van niet uitvoering evalueren en in kaart brengen om aldus op een beredeneerde wijze het gedeelte van de vervangende straf dat moet worden uitgevoerd te bepalen, en is daarbij alleszins gebonden door de grenzen aangegeven door de bodemrechter » (*ibid.*, p. 17).

Daarenboven heeft de minister van Justitie zich aangesloten bij de interpretatie volgens welke « ‘ rekening houden ’ met de al uitgevoerde probatiestraf niet impliceert dat ze automatisch zal worden afgetrokken » (*Parl. St.*, Kamer, 2013-2014, DOC 53-3274/005, p. 47).

B.4.4. In de omzendbrief van het College van procureurs-generaal COL nr. 18/2016 van 23 juni 2016 zijn richtlijnen uitgewerkt over de wijze waarop « rekening wordt gehouden » met de reeds uitgevoerde probatiestraf, door een onderscheid te maken naargelang de niet-uitvoering of de slechte uitvoering al dan niet te wijten is aan de betrokkene zelf.

Bij een slechte uitvoering die te wijten is aan de betrokkene, wordt « met de duur van de probatie en niet met het aantal uren opleiding of behandeling [gerekend] »; vervolgens dient « bekeken welk gedeelte redelijkerwijze werd uitgevoerd (wachttijd of tijd voor opstarten van behandeling mag afgetrokken worden. Er wordt eveneens rekening gehouden met de manifeste onwil van de veroordeelde om mee te werken) » (omzendbrief COL nr. 18/2016, pp. 29-30).

In dat verband werd beklemtoond :

« Uit de parlementaire voorbereiding blijkt duidelijk dat ‘ rekening houden met de al uitgevoerde probatiestraf ’ NIET impliceert dat ze automatisch zal worden afgetrokken. Er wordt een beoordelingsbevoegdheid gelaten, die ook in aanmerking zal nemen hoe de probatie is verlopen » (omzendbrief COL nr. 18/2016, p. 30).

B.5. In de prejudiciële vraag wordt verzocht de situatie van veroordeelde personen te vergelijken wat betreft de sanctie voor het niet naleven van de probatievoorwaarden waarin is voorzien in het kader van een maatregel van probatie-uitstel, enerzijds, en in het kader van een autonome probatiestraf, anderzijds: ten aanzien van de eerste categorie van veroordeelden zal de rechter die het probatie-uitstel herroept, geen rekening kunnen houden met de periode tijdens welke de veroordeelde de modaliteiten van het probatie-uitstel in acht heeft genomen, zodat de hoofdgevangenisstraf waarmee het probatie-uitstel gepaard gaat, in haar geheel zal moeten worden uitgevoerd, terwijl ten aanzien van de tweede categorie van veroordeelden, het openbaar ministerie dat de vervangende gevangenisstraf van een autonome probatiestraf ten uitvoer legt, rekening zal moeten houden met de autonome probatiestraf die door de veroordeelde reeds is uitgevoerd.

B.6. In tegenstelling tot hetgeen de Ministerraad aanvoert, zijn de categorieën van personen waartussen het voormelde verschil in behandeling bestaat, vergelijkbaar omdat het in beide gevallen gaat om personen die het voorwerp uitmaken van maatregelen of straffen waarvan bepaalde modaliteiten nader dienen te worden bepaald.

In zijn verwijzingsbeslissing heeft het Hof van Cassatie trouwens de « gelijkenissen tussen beide rechtsfiguren » onderstreept :

« Net zoals de autonome probatiestraf, impliceert het probatie-uitstel dat de veroordeelde verplicht is om tijdens de proeftermijn bijzondere voorwaarden na te leven. De betrokkene maakt ook het voorwerp uit van sociale begeleiding door een justitieassistent en zoals voor de probatiestraf wordt de uitvoering van de probatiemaatregelen gecontroleerd door de probatiecommissie » (Cass., 28 juni 2017, P.17.0158.F).

B.7.1. Het probatie-uitstel en de probatie als autonome straf dragen bij tot eenzelfde doelstelling van individualisering van de straffen, teneinde de rechter de keuze te laten wat de strengheid van de straf betreft en te beslissen over de straf die het meest is aangepast aan de omstandigheden en de persoonlijkheid van de delinquent.

Onder voorbehoud dat hij geen maatregel mag nemen die kennelijk onredelijk is, vermag de democratisch verkozen wetgever het repressieve beleid zelf vast te stellen en de maatregelen tot individualisering van de straffen waartoe de rechter kan beslissen, te diversifiëren.

B.7.2. Het Hof dient echter na te gaan of het bekritiseerde verschil in behandeling verantwoord is en voor de in B.5 beoogde categorieën van personen geen onevenredige gevolgen met zich meebrengt.

B.8.1. De maatregelen tot uitstel en tot opschorting van de uitspraak strekken ertoe de rechter de mogelijkheid te verschaffen de dader van een misdrijf op proef te stellen gedurende een bepaalde periode, na afloop waarvan, indien zijn gedrag bevredigend is, geen veroordeling wordt uitgesproken, noch een gevangenisstraf wordt opgelegd (*Hand.*, Senaat, 1963-1964, nr. 5, zitting van 26 november 1963, p. 80). In die maatregelen werd voorzien om de onterende gevolgen die aan een strafrechtelijke veroordeling kleven, weg te werken of af te zwakken.

B.8.2. De autonome probatiestraf past ook in het kader van « de doelstelling van de uitbreiding van het palet van straffen als alternatief voor de vrijheidsberoving door gevangenisstraf die erin bestaat het risico van recidive te verminderen en de reclassering en de maatschappelijke re-integratie mogelijk te maken door een zo groot mogelijke individualisering van de straf » (*Parl. St.*, Kamer, 2013-2014, DOC 53-3274/001, p. 14).

In de memorie van toelichting bij de wet van 10 april 2014 wordt in dat verband vermeld :

« De invoering van de probatie als een autonome straf is geen nieuw idee maar werd reeds naar voor geschoven in het eindrapport van de Commissie ‘ Strafvuotoeringsrechtbanken, externe rechtspositie van gedetineerden en straftoemeting ’, beter bekend onder haar kortere naam ‘ Commissie Holsters ’, naar de voorzitter de Heer Denis Holsters, erevoorzitter bij het Hof van Cassatie. De subcommissie ‘ Straftoemeting ’ formuleerde een aantal pistes om de straftoemeting te diversifiëren omdat zij van oordeel was dat de strafrechter een gediversifieerd palet van verschillende straffen ter beschikking moet krijgen waaruit hij, binnen de regels van de straftoemeting, de meest gepaste straf kan kiezen. De subcommissie Straftoemeting was zich bewust dat dergelijk uitgangspunt voor kritiek vatbaar was daar een dergelijke optie de straftoemeting nog disparater zou kunnen maken. De Subcommissie Straftoemeting stelde echter dat het streven naar een geïndividualiseerde en

gepaste straf een gedifferentieerd sanctiepalet onontbeerlijk maakt en stelde een differentiatie voor van het straffenpalet door invoering van de volgende straffen: de schuldigverklaring, de probatie en de bijzondere inbeslagneming als autonome straf en de opgelegde behandeling.

Zoals uit het Regeerakkoord duidelijk blijkt, wordt de door de Subcommissie Straftoemeting aangegeven piste van streven naar een gedifferentieerd sanctiepalet verder gevolgd.

De invoering van de probatie als een autonome straf in het Strafwetboek is daar een duidelijke aanzet toe. De oorspronkelijke doelstelling van de probatie, het bijdragen tot de sociale re-integratie en aldus ook bijdragen tot de bestrijding van recidive, blijft behouden. Het uitbreiden van de mogelijkheden tot een meer geïndividualiseerde straftoemeting past volledig in dit opzet » (*ibid.*, p. 4).

Eveneens werd verklaard :

« De plaats van de autonome probatiestraf in de hiërarchie van de straffen moet ook duidelijk zijn, aangezien het om een lichtere straf gaat dan een werkstraf.

[...]

Een en ander leidt aldus tot een grotere mogelijkheid van individualisering en tot een duidelijker wettelijk kader » (*ibid.*, pp. 6-7).

« Een autonome probatiestraf bestaat uit de naleving van bijzondere voorwaarden gedurende een bepaalde termijn, die door de rechter overeenkomstig § 2 wordt bepaald. Die voorwaarden zijn specifiek omdat zij niet eens en voor altijd zijn bepaald in een vonnis, maar enkel worden gekaderd in een algemeen voorwaardelijk beschikkend gedeelte gericht op de behandeling van een specifiek probleem, dat eventueel is omschreven door de feitenrechter (bijvoorbeeld een drugsverslaving, bekommernis inzake geweldbeheersing, ...), zulks met het oogmerk recidive te voorkomen » (*ibid.*, p. 8).

« [...], voorziet de probatiestraf in een begeleidingsduur, maar in geen enkele concrete aanwijzing over de aard van de maatregelen die zullen worden uitgevoerd, behalve de aanwijzing van de algemene doelstelling die kan worden omschreven door de feitenrechter. Het gaat hier om de werkelijke wil de situatie te laten evolueren en zich op die wijze zo goed mogelijk aan te passen aan de realiteit van de veroordeelde teneinde recidive te voorkomen » (*ibid.*, p. 14).

In het verslag wordt ook vermeld :

« Het ter bespreking voorliggende wetsontwerp handhaaft de oorspronkelijke doelstelling van de probatie zoals ingevoerd bij de wet van 1964, meer bepaald bijdragen tot de sociale re-integratie en recidive bestrijden. Nieuw is dat het wetsontwerp onderstreept dat de probatie inhoudelijk moet zijn afgestemd op het psychosociale probleem dat aan het misdadig gedrag ten grondslag ligt, en inhoudt dat de pleger van de feiten ten volle meewerkt aan de

uitwerking van de te bepalen nadere uitvoeringsvoorwaarden » (*Parl. St.*, Kamer, 2013-2014, DOC 53-3274/005, p. 6).

B.8.3. Het instellen van nieuwe maatregelen tot individualisering van de straffen, zoals de autonome probatiestraf, met een specifieke regeling, betekent niet dat alle andere maatregelen tot individualisering van de straffen aan een analoge regeling moeten worden onderworpen.

De doelstelling die erin bestaat het palet van sancties te diversifiëren nodigt integendeel ertoe uit dat de maatregelen tot individualisering van de straffen hun eigen specifieke regels volgen, voor zover die regels redelijk verantwoord zijn ten aanzien van het doel en de gevolgen van elke maatregel.

B.9.1. Wanneer de autonome probatiestraf in het Strafwetboek is ingevoegd bij de wet van 10 april 2014 heeft de afdeling wetgeving van de Raad van State opgemerkt :

« Probatievoorwaarden zijn, al zijn ze gekoppeld aan een straf (met uitstel), of aan de opschorting ervan, zelf geen straffen, maar worden gekwalificeerd als behandelingsmethodes, waarbij de finaliteit van hulpverlening primeert. Zij kunnen worden opgelegd in de gevallen waarin de delinquent een reële behoefte heeft aan begeleiding, terwijl een controle op de naleving van de voorwaarden noodzakelijk kan worden geacht opdat hij een normconform bestaan zou kunnen leiden.

Wat voorafgaat doet de vraag rijzen of het, zeker in de gevallen dat de probatievoorwaarden opleiding, behandeling en begeleiding inhouden, consistent is dat de probatie tegelijk als een straf wordt ingevoerd én als maatregel met een begeleidend karakter behouden blijft die wordt gekoppeld aan de opschorting of het uitstel van de straf. Eenzelfde maatregel kan bezwaarlijk nu eens wel, en dan weer niet een straf uitmaken. Bovendien moet erop worden gewezen dat na de invoering van de werkstraf als autonome straf bij de wet van 17 april 2002 ‘ tot invoering van de werkstraf als autonome straf in correctionele zaken en in politiezaken ’ het niet langer mogelijk werd geacht de dienstverlening als probatievoorwaarde aan de opschorting of het uitstel van de straf te verbinden.

Zo men toch de optie behoudt om probatie als autonome reactiemodaliteit op een misdrijf mogelijk te maken, naast het opleggen van probatievoorwaarden in het raam van de opschorting of het uitstel, dient te worden in overweging genomen de probatie als maatregel *sui generis* in te voeren in de plaats van als straf. Dat zou meer overeenkomen met de eigenlijke aard van de probatie en zou overigens ook het optreden van de probatiecommissie meer aannemelijk maken, terwijl zo effectief een nieuwe straf zou worden ingevoerd, het logischer zou zijn de strafuitvoeringsrechtbank bij de uitvoering ervan te betrekken » (*Parl. St.*, Kamer, 2013-2014, DOC 53-3274/001, p. 31).

B.9.2. Op die opmerking werd geantwoord :

« Hoewel de Subcommissie Straftoemeting voorstelde om de link tussen probatie en de opschorting van de uitspraak van de veroordeling en het uitstel van de tenuitvoerlegging van de straf niet te behouden, behoudt voorliggend wetsontwerp deze mogelijkheid wel.

Het is in eerste instantie inderdaad de opzet om de probatie in te voeren als autonome straf teneinde de magistraten de mogelijkheid te geven hun uitspraak nog meer te individualiseren. Het zal slechts in tweede instantie nuttig zijn te onderzoeken welke impact de invoering van deze nieuwe straf heeft op de andere straffen, waaronder de opschorting van de uitspraak en het uitstel. Laatstgenoemde modaliteiten kunnen worden gewijzigd of opgeheven als blijkt dat zij inderdaad vervallen zijn.

De Raad van State stelt in [zijn] advies de vraag naar de consistentie tussen het behoud van de beide systemen. De hieronder aangehaalde argumenten volstonden niet om de Raad van State te overtuigen van het belang van het behoud van de beide systemen. In elk geval, zoals hierboven aangehaald, lijkt het wenselijk om in een eerste fase de beide systemen naast elkaar te laten bestaan zodat na verloop van tijd kan worden geëvalueerd welke aanpassingen mogelijkwijze nodig zijn om deze verder op elkaar af te stemmen en indien nodig verder te verfijnen zodat de straftoemeting op een zo geïndividualiseerd mogelijke manier kan plaatsvinden.

De beslissing om de gewone opschorting en de probatieopshorting zonder meer op te heffen zou trouwens hebben geleid tot problemen die niet kunnen worden verholpen door de probatie die bij deze wordt ingevoerd. De raadkamer maakt geregeld gebruik van de opschorting in de gevallen waarin een veroordeling schadelijke gevolgen zou hebben, zowel inzake de openbaarheid van de debatten als inzake de kansen op reclassering van de verdachte. De invoering van de autonome probatiestraf biedt evenwel niet de mogelijkheid die opportuniteiten te vervangen, die moeten worden behouden. In bepaalde gevallen, inzonderheid inzake verkeer, bieden de gewone opschorting en de probatieopshorting evenwel de mogelijkheid op afdoende wijze te reageren op het misdrijf zonder dat een straf moet worden uitgesproken. Ter zake kan het voorbeeld worden aangehaald van de verplichte opleidingen inzake verkeer die een aanzienlijk aandeel van de thans uitgesproken opschortingen uitmaken.

Ook het behoud van een mogelijkheid tot probatieuitstel was noodzakelijk teneinde de magistraten de mogelijkheid te bieden inzonderheid gebruik te maken van gedeeltelijk uitstel gecombineerd met een gevangenisstraf of een werkstraf, steeds met het oog op de individualisering van de straf. Overigens, de wet van 1964 werd onlangs nog gewijzigd (27 december 2012) inzake wegverkeer en op verzoek van de magistraten, zodat de cumulatie van volledig uitstel met een boete, samen met een opleiding, mogelijk wordt.

Het is evenwel ook belangrijk te voorzien in een specifieke mogelijkheid voor de delinquenten die geen recht meer hebben op uitstel gelet op hun gerechtelijke antecedenten, want thans is de werkstraf de enige straf waarover de magistraten in dergelijke gevallen beschikken. Vaak is deze straf evenwel niet gepast voor problemen als drugsverslaving en slecht omgaan met agressiviteit. Door deze autonome probatiestraf kan aan die delinquenten een andere mogelijkheid worden voorgesteld dan de gevangenis, waarbij hen een

daadwerkelijke, snelle en gerichte probatiebegeleiding wordt geboden, waardoor de reclassering wordt vergemakkelijkt en recidive wordt voorkomen » (*ibid.*, pp. 4-6).

In het verslag wordt eveneens vermeld :

« Nochtans lijkt het de minister wenselijk om in een eerste fase de beide systemen naast elkaar te laten bestaan zodat na verloop van tijd kan worden geëvalueerd welke aanpassingen mogelijkwijze nodig zijn om beide systemen verder op elkaar af te stemmen en indien nodig te verfijnen zodat de straftoemeting op een zo geïndividualiseerd mogelijke manier kan plaatsvinden.

De beslissing om de door de probatiewet geboden mogelijkheid op te heffen, zou trouwens leiden tot problemen die niet kunnen worden verholpen door de probatie als autonome straf.

De minister geeft hieromtrent de volgende opsomming :

- De mogelijkheid voor de raadkamer om een opschorting van de uitspraak uit te spreken in gevallen waarin een veroordeling schadelijke gevolgen zou hebben, zowel inzake de openbaarheid van de debatten als inzake de kansen op reclassering van de verdachte;

- In bepaalde gevallen, inzonderheid inzake verkeer, bieden de gewone opschorting en de probatieopschorting de mogelijkheid om op een afdoende wijze te reageren op het misdrijf zonder dat er een straf moet worden uitgesproken, zoals bijvoorbeeld de verplichte opleidingen inzake verkeer die een aanzienlijk aandeel van de thans uitgesproken opschortingen uitmaken;

- De mogelijkheid om gebruik te maken van gedeeltelijk uitstel gecombineerd met een gevangenisstraf of een werkstraf, steeds met het oog op de individualisering van de straf. De minister merkt ook op dat de wet van 1964 recentelijk werd gewijzigd inzake wegverkeer en dit op verzoek van de magistraten, zodat de cumulatie van volledig uitstel met een boete, samen met een opleiding, mogelijk wordt.

Daarnaast is het echter belangrijk te voorzien in een mogelijkheid tot individualisering van de straftoemeting voor deze personen die geen recht meer hebben op uitstel gelet op hun gerechtelijke antecedenten. In het huidige straftoemetingskader is de werkstraf de enige straf waartoe een toevlucht kan worden gezocht ingeval een gevangenisstraf niet gepast wordt geacht.

Vaak echter is, wanneer onderliggende problemen zoals drugsverslaving of agressiebeheersing een rol spelen in het delinquent gedrag, de werkstraf niet de gepaste straf. Door de invoering van de autonome probatiestraf kan aan deze personen een andere straf worden opgelegd dan een gevangenisstraf. Een straf die zinvoller is aangezien hen een daadwerkelijke en gerichte probatiebegeleiding kan worden geboden, en aldus kan worden bijgedragen tot de re-integratie van deze personen en tot de voorkoming van recidive. Dit wetsontwerp heeft de invoering van de probatiestraf *mutatis mutandis* geënt op de bepalingen inzake de werkstraf. Deze laatste, ingevoerd in 2002, heeft doorheen de jaren zijn rol in de straftoemeting bevestigd en waargemaakt. Het wetsontwerp maakt ook van de gelegenheid gebruik om een aantal kleine technische aanpassingen aan de werkstraf voor te stellen.

De autonome probatiestraf wordt uitgesproken door de feitenrechter en de verdere concrete invulling ervan zal plaatsvinden op een geïndividualiseerde wijze door de justitieassistent onder het toezicht van de probatiecommissie. De betrokkene wordt onderworpen aan een justitiële begeleiding van de justitieassistent.

De probatiecommissie zal instaan voor het algemene beheer van de autonome probatiestraf.

De minister benadrukt dat dit wetsontwerp in het verlengde ligt van de filosofie die zij in het kader van de strafuitvoering verder wenst te ontwikkelen, met name het creëren van een gedifferentieerd straffenpalet opdat straffen op maat kunnen worden opgelegd » (*Parl. St.*, Kamer, 2013-2014, DOC 53-3274/005, pp. 7-8).

B.10.1. Hoewel het probatie-uitstel en de autonome probatiestraf, zoals het Hof van Cassatie in zijn verwijzingsbeslissing onderstreept, rechtsfiguren zijn die verscheidene gelijkenissen vertonen, met name ten aanzien van de doelstelling die zij nastreven en ten aanzien van het feit dat zij elk de naleving van voorwaarden gedurende een bepaalde termijn opleggen, blijkt uit hetgeen in B.3, B.4 en B.8 is gesteld, dat zij zich niettemin onderscheiden in het toepassingsgebied, de logica en de tenuitvoerlegging ervan.

B.10.2. De mogelijkheid om probatie-uitstel toe te kennen wordt bepaald door de door het vonnisgerecht uitgesproken gevangenisstraf en de antecedenten van de veroordeelde (artikel 8 van de wet van 29 juni 1964), terwijl de mogelijkheid om een autonome probatiestraf uit te spreken afhangt van de aard van het misdrijf (artikel 37*octies*, § 1, eerste lid, van het Strafwetboek).

De duur van het uitstel mag niet minder dan een jaar en, in beginsel, niet meer dan vijf jaar bedragen (artikel 8, § 1, zesde en zevende lid, van de wet van 29 juni 1964). De duur van de autonome probatiestraf bedraagt minstens zes maanden en ten hoogste twee jaar (artikel 37*octies*, § 2, van het Strafwetboek).

B.10.3. Krachtens artikel 37*octies*, § 1, derde lid, van het Strafwetboek voorziet de rechter, wanneer hij een probatiestraf als hoofdstraf oplegt, in een gevangenisstraf of in een geldboete die in ondergeschikte orde van toepassing is ingeval de probatiestraf niet wordt uitgevoerd. In dat opzicht verschilt die situatie van die van het probatie-uitstel. Wanneer de rechter het probatie-uitstel gelast, schort hij de tenuitvoerlegging van de hoofdgevangenisstraf geheel of ten dele op, mits de veroordeelde zich ertoe verbindt alle probatievoorwaarden

waarin hij voorziet, na te leven; die voorwaarden moeten tezamen vervuld zijn (Cass., 6 oktober 2004, P.04.0919.F) en de duur van de proeftermijn die de rechter vastlegt, vormt een van die voorwaarden. De gevangenisstraf kan pas ten uitvoer worden gelegd na de herroeping van het probatie-uitstel door de rechtbank van eerste aanleg.

De herziening, indien daartoe door de rechter wordt besloten, heeft tot gevolg dat de gevangenisstraf waarop het uitstel betrekking heeft in haar geheel moet worden uitgevoerd. Dat gevolg vloeit voort uit de aard van het probatie-uitstel, dat de uitvoering van een straf raakt, waarbij het gebaseerd is op de verbintenis van de veroordeelde om gedurende heel de proeftermijn alle probatievoorwaarden na te leven. Dat is niet het geval bij de niet-uitvoering van een autonome probatiestraf, die een hoofdstraf vormt waarvan de uitvoering door de probatiecommissie wordt gecontroleerd. Indien de probatiecommissie van mening is dat de voorwaarden voor de autonome probatie niet zijn vervuld, zal zij een verslag opstellen op basis waarvan het openbaar ministerie kan beslissen de vervangende straf uit te voeren, waarbij het, luidens artikel 37*undecies* van het Strafwetboek, rekening dient te houden met de probatiestraf die reeds door de veroordeelde is uitgevoerd. Het feit dat bij de tenuitvoerlegging van de vervangende straf rekening wordt gehouden met de reeds uitgevoerde probatiestraf, vloeit voort uit de omstandigheid dat de autonome probatie op zichzelf de hoofdstraf vormt waartoe de betrokkene is veroordeeld.

B.10.4. Rekening houdend met die verschillen tussen het probatie-uitstel en de autonome probatiestraf, vermocht de wetgever, zonder het gelijkheidsbeginsel te schenden, te voorzien in verschillende modaliteiten ingeval de probatievoorwaarden niet worden nageleefd. De mogelijkheid voor de rechter om te beslissen tot een maatregel van probatie-uitstel of tot een autonome probatiestraf, met als gevolg de toepassing van de regeling die eigen is aan elk van die maatregelen, stemt trouwens overeen met de doelstelling van de wetgever om de straffen te individualiseren en het straffenpalet te diversifiëren.

B.11. Voor het overige heeft de in het geding zijnde maatregel geen onevenredige gevolgen. De rechter die zich dient uit te spreken over de herroeping van het probatie-uitstel wegens niet-naleving van de probatievoorwaarden beschikt immers over de bevoegdheid om te beoordelen of het probatie-uitstel dient te worden herroepen, met als gevolg dat de straf waarop het uitstel betrekking heeft, ten uitvoer zal worden gelegd. Wanneer de voorwaarden van het uitstel niet worden nageleefd, kan de rechter beslissen dat het probatie-uitstel moet

worden herroepen, maar hij kan ook beslissen het niet te herroepen en, indien daartoe reden bestaat, nieuwe voorwaarden eraan te verbinden. De rechter heeft bijgevolg verschillende mogelijkheden wanneer hij uitspraak moet doen over een vordering tot herroeping van een probatie-uitstel.

B.12. De prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 14, § 2, van de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie, zoals het is gewijzigd bij artikel 29 van de wet van 9 maart 2014, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus gewezen in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 31 januari 2019.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

F. Daoût